

➤ Струка (назив): ЗДРАВСТВО		
• Занимање (назив): ФИЗИОТЕРАПЕУТСКИ ТЕХНИЧАР		
Предмет (назив):БИОЛОГИЈА		
Опис(предмета):ОПШТЕОБРАЗОВНИ		
Модул (наслов): ОСНОВЕ ЕКОЛОГИЈЕ СА ЗАШТИТОМ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОЛЕКУЛСКЕ ОСНОВЕ НАСЉЕЂИВАЊА		
Датум:август, 2021. година	Шифра:	Редни број:03
Сврха		
<p>Ученици здравствене струке, кроз овај модул треба да усвоје знања и вјештине које ће им бити неопходне за разумијевање и савладавање теоријских и практичних садржаја сродних стручних предмета.</p> <p>Модул обезбјеђује континуиран наставак усвајања знања, појава и појмова везаних за екологију и молекуларну биологију</p>		
Специјални захтјеви / Предуслови		
<p>Предзнање из биологије, стечено у основној школи и првом разреду средње школе. У настави са ученицима оштећеног вида простор уредити на начин да њима буде познат. Уколико долази до измјене простора, ученике обавјестити о томе. Позиција и положај мјеста ученика у учионици потребно је организовати на начин да ученик има могућност да прати наставу, види таблу и чује наставника а све то у зависности од преосталих и функционалне употребе визуелних способности. Пожељно је да позиција мјеста ученика буде у близини табле и катедре наставника.</p> <p>Наставу концептуализовати на начин да буде у што већој мјери заснована на познатом искуству, конкретним примјерима и очигледним наставним средствима.</p> <p>У настави са ученицима оштећеног вида а који при томе могу да прате визуелне садржаје, пожељно је користити аудиовизуелна средства у циљу што бољег приближавања апстрактних појмова. То се односи на употребу дигиталне технологије и садржаја са интернета у којима су на адекватан начин приказани садржаји који се обрађују.</p>		
Циљеви		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ да стекне општа научна знања из области екологије и молекуларне биологије, неопходна за разумијевање живота и животних појава ▪ да прошири знања стечена у основној школи и усвоји нова знања о живим бићима ▪ да разумије опште законитости које владају у природи и прихвати их као основу за формирање сопствених ставова, интересовања и облика понашања према средини у којој живи ▪ да омогући развијање сензорних вјештина, навика и способности ▪ да допринесе развијању интелектуалних вјештина и способности 		

- да оспособи ученика за самоиницијативно и самостално истраживање
- да подстиче самообразовање и самосталан избор занимања.
- да развије вјештине и способности критичког мишљења, тумачења биолошких чињеница, разумијевања и примјене биолошких принципа и доказа, закључивања из научних података

1. ОСНОВЕ ЕКОЛОГИЈЕ СА ЗАШТИТОМ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
2. МОЛЕКУЛСКЕ ОСНОВЕ НАСЉЕЂИВАЊА

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			

<ul style="list-style-type: none"> • ЕКОЛОГИЈА ✓ Увод у екологију ✓ Еколошки фактори ✓ Популација ✓ Биоценоза ✓ Екосистем ✓ Биосфера Загађивање животне средине 	<ul style="list-style-type: none"> • дефинише појам екологије и опише њен значај • наведе подјелу екологије • уочи значај екологије у систему других наука • дефинише појмове животна средина • разликује абиотичке и биотичке факторе • објасни појам еколошка валенца • разликује организме према ширини еколошке валенце • дефинише животну форму и наведе примјере животне форме • дефинише биотоп • наброји степене еколошке интеграције • дефинише појам популације • наведе атрибуте популације • упореди различите популације • дефинише биоценозу и наведе њене особине • објасни периодичне промјене и сукцесије • уочи разлику између сукцесија и периодичних промјена • објасни метаболизам биоценозе • дефинише појам екосистем и наведе примјере екосистема • упореди примарну и секундарну продуктивност екосистема • објасни промет материје и енергије у екосистему • дефинише биосферу и опише њене границе • дефинише појмове загађења, загађиваче и загађујуће материје 	<ul style="list-style-type: none"> • шематски представи распоред јединки у популацији • нацрта дијаграм фаза раста популације • шематски представи ланац исхране • шематски прикаже промет материје и енергије у екосистему • направи паное и презентације о заштити ваздуха, вода и 	<ul style="list-style-type: none"> • анализира основне еколошке појмове • организује процес учења и њиме управља • користи информационе технологије за прикупљање, чување, презентацију и основну обраду података • јача еколошку свијест и знање путем истраживачког рада • савјесно и пажљиво прати наставу • уважава мишљење других ученика • развије свијест и одговорност о штетности загађења 	<ul style="list-style-type: none"> • користити стручну литературу и стручне часописе, • указати на повезаност са хемијом и другим наукама • припремити мултимедијалне материјале • подстицати ученике да активно учествују у свакој фази часа, • усмјеравати ученике да самосталним користе различите изворе знања. • обезбједити шеме и моделе нуклеотида • потребно је инсистирати на разумијевању и трајности усвојених знања,
--	---	---	--	--

<p>МОЛЕКУЛСКЕ ОСНОВЕ НАСЛЕЂИВАЊА</p> <ul style="list-style-type: none"> • Предмет и значај изучавања молекуларне биологије • Нуклеинске киселине • Протеини • Генетички код, појам и функција гена, геном 	<ul style="list-style-type: none"> • наброји изворе загађивача ваздуха • наведе мјере заштите ваздуха од загађивача • наброји изворе загађивања вода • објасни негативне ефекте загађивања воде на људе, животиње и биљке • дефинише појам молекуларне биологије • објасни повезаност молекуларне биологије са другим наукама • опише интеракцију : ДНК - РНК - ПРОТЕИН • наведе нуклеинске киселине • разликује нуклеинске киселине по структури • објасни грађу нуклеотида – градивне компоненте полинуклеотидних ланаца • наведе врсте РНК и објасни функцију сваке од њих • сагледа и објасни улогу нуклеинских киселина у чувању, преношењу и остваривању генетичких информација • идентификује протеине као биолошки значајна органска једињења • наведе и објасни биолошке улоге протеина • објасни структуру аминокиселина као градивних компоненти протеина • објасни стварање пептидне везе између аминокиселина • класификује протеине према облику на фибриларне и глобуларне • класификује протеине према структури (примарна, секундарна, терцијерна и кватерна структура) • објасни појам и функцију гена 	<p>земљишта</p> <ul style="list-style-type: none"> • скицира различите типове нуклеотида, обиљежи дијелове • скицира структуру ДНК и обиљежи фосфодиестарске и водоничне везе • прикаже комплементарност азотних база • напише општу формулу аминокиселина • хемијском једначином представи формирање пептидне везе између аминокиселина • шематски 	<p>животне средине</p> <ul style="list-style-type: none"> • развије интерес за изучавање молекуларне биологије • показује заинтересованост за наставни процес • испољава позитиван однос према учењу • ефикасно планира и организује вријеме за учење • савјесно,уредно и прецизно приступа учењу нових садржаја на часу и ван часа • испољава спремност да помогне слабијим ученицима • испољава 	<p>што се постиже, коришћењем очигледног материјала, али и мисаоној активности ученика у току наставе, примјеном научног и сл.</p> <ul style="list-style-type: none"> • нагласити да ДНК као носилац насљедних информација омогућава њихово преношење кроз генерације али и кроз саму ћелију, од ДНК до протеина. • подстицати ученике да повезују претходна и новостечена знања и да се оспособе да користе различите изворе информација:
--	---	---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • Биосинтеза нуклеинских киселина и протеина • Генетичко ижињерство-молекуларна биотехнологија 	<ul style="list-style-type: none"> • дефинише генотип и фенотип • дефинише појмове код, кодон, антикодон • дефинише појам алела и усвоји начин њиховог обиљежавања (великим словом доминантан алел; малим словом рецесиван) • објасни појаву мутација као грешака на наследном материјалу • објасни репликацију ДНК и уочи њех значај • објасни транскрипцију (синтезу РНК) • упореди процес транскрипције са репликацијом • опише улогу РНК полимеразе у синтези РНК • објасни комплементарност дезоксирибонуклеотида и рибонуклеотида у стварању РНК • анализира ланац РНК као копију гена • дефинише транслацију као синтезу протеина • препозна рибозоме/полизомере као мјесто гдје се одвија транслација и и опише њихову грађу • објасни почетак и ток транслације • опише функцију П-мјеста и А-мјеста у рибозому • објасни повезивање аминокиселина према редослиједу кодона • препозна старт-кодон (АУГ) и стоп кодоне (УАА, УАГ, УГА), те објасни њихов значај као и функцију ослобађајућег протеина • објасни однос: ген-протеин-фенотипска особина • анализира значај транскрипције и транслације од ДНК до протеина • образложи експресију гена код еукариота • дефинише генетичко инжињерство (молекуларну биотехнологију) • објасни процесе клонирања-стварање рекомбиноване ДНК • објасни значај плаزمиде за уградњу страног гена 	<p>представи репликацију</p> <ul style="list-style-type: none"> • шематски представи рибозом и полизомере • спроведе интернет истраживање о биосинтези протеина • иницира и учествује у организацији школске дебате, на тему употребе ГМО 	<p>љубазност, комуникативност и флексибилност у тимском раду</p> <ul style="list-style-type: none"> • активно судјелује у раду (комуницира, расправља, аргументује свој став...) • испољава иницијативу и предузимљивост у групном раду • активно се укључује у реализацију школских пројеката • испољава позитиван став о новим начинима и методама учења • анализира етичке и еколошке проблеме генетичког инжињерства 	<p>литературу, интернет, медије, да систематски прикупљају и класификују информације, итд</p> <ul style="list-style-type: none"> • упутити ученике на сајт или линк на коме могу погледати анимацију репликације биосинтезе протеина • ефикасност у остваривању образовно-васпитних задатака зависи од примјене одговарајућих облика и метода рада • у настави биологије посебно мјесто имају разговори, дискусије, илустративне
---	---	--	---	---

	<p>у молекул ДНК домаћина</p> <ul style="list-style-type: none"> • објасни добијање индентичних копија молекула ДНК и њихових дијелова • наведе примјере производње хуманих протеина • објасни примјену генетичког инжињерства у пољопривредној производњи, медицине, генској терапији 		<ul style="list-style-type: none"> • анализира злоупотребу научног истраживања • анализира значај и недостатке у производњи генетички модификованих биљака • прилагођава се ванредним условима рада • развија критичко мишљење и доноси сопствене закључке 	<p>методе, али и самосталан рад ученика.</p> <ul style="list-style-type: none"> • избор наставне метода треба ускладити са наставном јединицом, али и условима у којима се настава биологије изводи

Интеграција

Модул је могуће повезати с модулима и јединицама из анатомије и физиологије, хистологије и ембриологије, хемије и биохемије

Извори

Уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске, друга стручна и теоријска литература.

Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи.

➤ Струка (назив): ЗДРАВСТВО (IV степен)		
• Занимање (назив): ФИЗИОТЕРАПЕУТСКИ ТЕХНИЧАР		
Предмет (назив):БИОЛОГИЈА		
Опис (предмета): ОПШТЕОБРАЗОВНИ		
Модул (наслов): ГЕНЕТИКА- МЕХАНИЗМИ НАСЉЕЂИВАЊА И ОСНОВЕ ЕВОЛУЦИОНЕ БИОЛОГИЈЕ		
Датум:август, 2021. година	Шифра:	Редни број:04
Сврха		
Ученици здравствене струке, кроз овај модул треба да усвоје знања и вјештине које ће им бити неопходне за разумијевање и савладавање теоријских и практичних садржаја сродних стручних предмета. Модул обезбјеђује континуиран наставак усвајања знања, појава и појмова везаних за молекуларну биологију, генетике и еволуцију.		
Специјални захтјеви / Предуслови		
<p>Предзнање из биологије, стечено у основној школи и првом разреду средње школе. У настави са ученицима оштећеног вида простор уредити на начин да њима буде познат. Уколико долази до измјене простора, ученике обавјестити о томе. Позиција и положај мјеста ученика у учионици потребно је организовати на начин да ученик има могућност да прати наставу, види таблу и чује наставника а све то у зависности од преосталих и функционалне употребе визуелних способности. Пожељно је да позиција мјеста ученика буде у близини табле и катедре наставника.</p> <p>Наставу концептуализовати на начин да буде у што већој мјери заснована на познатом искуству, конкретним примјерима и очигледним наставним средствима.</p> <p>У настави са ученицима оштећеног вида а који при томе могу да прате визуелне садржаје, пожељно је користити аудиовизуелна средства у циљу што бољег приближавања апстрактних појмова. То се односи на употребу дигиталне технологије и садржаја са интернета у којима су на адекватан начин приказани садржаји који се обрађују.</p>		
Циљеви		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ да схвати улогу и значај биологије као науке и њену повезаност и однос са другим наукама ▪ да стекне општа научна знања из области молекуларне биологије,генетике и еволуције, неопходна за разумијевање живота и животних појава ▪ да прошири знања стечена у основној школи и усвоји нова знања о живим бићима ▪ да утиче на развијање позитивних ставова, интересовања и облика понашања 		

- да омогући развијање сензорних вјештина, навика и способности
- да допринесе развијању интелектуалних вјештина и способности
- да утиче на развијање радних и изражајних вјештина, навика и способности
- да оспособи ученика за самоиницијативно и самостално истраживање
- да подстиче самообразовање и самосталан избор занимања.
- да развије вјештине и способности критичког мишљења, тумачења биолошких чињеница, разумијевања и примјене биолошких принципа и доказа, закључивања из научних података

1. **ГЕНЕТИКА-МЕХАНИЗМИ НАСЛЕЂИВАЊА (28 часа)**
2. **ОСНОВЕ ЕВОЛУЦИОНЕ БИОЛОГИЈЕ (8 часа)**

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способен да:			

<p>ГЕНЕТИКА – МЕХАНИЗМИ НАСЛЕЂИВАЊА</p> <ul style="list-style-type: none"> • Принципи наслеђивања • Облици интеракције алела 	<ul style="list-style-type: none"> • дефинише генетику као научну дисциплину • објасни значај генетике • наведе подјелу генетике према објекту истраживања • уочи повезаност појмова кариотип-генотип-фенотип • дефинише ген у структурном смислу • разликује доминантне и рецесивне гене • препозна доминантне и рецесивне особине • тумачи алеле као различите облике истог гена • дефинише хомологе хромозоме и генске локусе • упореди квантитативне и квалитативне особине • дефинише полигене • објасни експерименте Јохана Грегора Мендела • дефинише феномен наслеђивања • објасни закон униформности • анализира паренталну генерацију, F1 и F2 генерацију код монохибридног укрштања • објасни основна правила наслеђивања: правило растављања и правило слободног комбиновања • упореди наслеђивање праћењем двије и три особине на примјеру грашка • објасни интеракцију генских алела и наброји типове наслеђивања (доминантно-рецесивно тј.пуна доминанса; интермедијарно тј.непотпуна 	<ul style="list-style-type: none"> • обиљежава алеле: доминантне -великим словом (нпр. А), а рецесивне -малим словом (а) • запише генотипове (доминантан хомозигот, рецесиван хомозигот и хетерозигот • шематски представи пар хомологих хромозома, обиљежи центромеру, хроматиде и линеаран распоред генских локуса 	<ul style="list-style-type: none"> • развије интерес за изучавање молекуларне биологије • савјесно и пажљиво прати наставу • показује заинтересованост за наставни процес • испољава позитиван однос према учењу • ефикасно планира и организује вријеме за учење • савјесно,уредно 	<ul style="list-style-type: none"> • Указати на повезаност са хемијом и другим наукама • Припремити мултимедијалне материјале • нагласити да ДНК као носилац наследних информација омогућава њихово преношење кроз генерације али и кроз саму ћелију, од ДНК до протеина. • Користити стручну литературу и стручне
--	--	---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Облици интеракције гена • Варијабилност • Хромозомске мутације • Мутагени чиниоци средине 	<p>доминанса и кодоминантно)</p> <ul style="list-style-type: none"> • анализира доминантну особину у хомозиготном и хетерозиготном облику • анализира рецесивну особину у хомозиготном облику • дефинише корелативно наслеђивање • наведе примјер код парадајза или Дарвиново запажање; • дефинише полигено наслеђивање и наведе конкретан примјер таквог облика наслеђивања • објасни да се стечене особине не могу наследити јер настају као посљедица промјена на фенотипу а не на наслеђеном материјалу • објасни облике интеракције гена који контролишу дату особину (комплементарност, епистаза, адитивност) • дефинише и објасни комплементарност на примјеру боје цвијета код биљке <i>Lathyrus</i> која зависи од два гена са узастопним садејством • дефинише и објасни епистазу на примјеру боје перја код кокоши у F2 генерацији која зависи од два гена • дефинише и објасни адитивност као сарадњу међу генима који контролишу развиће квантитативних својстава на примјеру 	<ul style="list-style-type: none"> • прикаже повезаност генотипа и фенотипа кроз Менделове шеме укрштања • примјени формулу за израчунавање броја фенотипа и генотипа код монохбридног диhibридног и полиhibридног наслеђивања • примјеном Менделових правила приказати различите облике интеракције алела у наслеђивању • на примјеру наслеђивања крвне груп АБ покаже кодоминантну интеракцију алела • примјеном Менделових правила приказати комплементарност као облик сарадње између гена. • примјеном Менделових правила приказати адитивност 	<p>и прецизно приступа учењу нових садржаја на часу и ван часа</p> <ul style="list-style-type: none"> • уважава мишљење других ученика • испољава спремност да помогне слабијим ученицима • испољава љубазност, комуникативност и флексибилност у тимском раду • активно судјелује у раду (комуницира, расправља, аргументује свој став...) • испољава 	<p>часописе</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подстицати ученике да повезују претходна и новостечена знања и да се оспособе да користе различите изворе информација: литературу, интернет, медије, да систематски прикупљају и класификују информације, итд • Потребно је инсистирати на разумијевању и трајности
--	--	---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> Генетичка контрола развојних процеса Генетичка структура популације и полиморфност Хумана генетика Моногенско наслеђивање аутозомно- доминатно и аутозомно-рецесивно 	<p>пигментације коже код људи.</p> <ul style="list-style-type: none"> наведе узроке варијабилности објасни комбиновано наслеђивање на примјеру стварању полних ћелија и тјелесних ћелија код човјека објасни рекомбинацију гена, објасни повезаност учесталости Crossing overa и мапирање хромозома дефинише мутације као извор варијабилности разликује модификације од мутација уочи разлику између генских и хромозомских мутација анализира значај репер-механизм дефинише аберације наброји промјене у структури хромозома објасни делеције код човјекoвих хромозома наведе разлику између транслокације и инверзије опише реципрочну транслокацију објасни како настаје полиплоидија и наведе типове и значај полиплоидије објасни како настаје анеуплоидија наведе примјере анеуплоидије код човјека (аутозомне и полне тризомије и монозомије) наведе физичке, хемијске и биолошке мутагене објасни негативан утицај температуре на генетички материјал код поиклотермних и хомеотермних организама 	<p>као облик сарадње између гена.</p> <ul style="list-style-type: none"> примјеном Менделових правила приказати епистазу као облик инхибиције једног гена другим геном. шематски представи <i>Crossing over</i> шематски представи структурне хромозомске мутације (делеције, дупликације, инверзије и транслокације) шематски представи формирање триплоидног и тетраплоидног зигота шематски представи грађу антитијела напише Харди - Вајнбергову једначину примијени Харди-Вајнбергову формулу у одређивању учесталости генотипова и алела у сљедећој генерацији једне популације користи симболе за 	<p>иницијативу и предузимљивост у групном раду</p> <ul style="list-style-type: none"> активно се укључује у реализацију школских пројеката испољава позитиван став о новим начинима и методама учења анализира етичке и еколошке проблеме гентичког инжињерства анализира злоупотребу научног истраживања анализира значај и 	<p>усвојених знања, што се постиже, коришћењем очигледног материјала, али и мисаоној активности ученика у току наставе, примјеном научног и сл.</p> <ul style="list-style-type: none"> Наставник треба да омогући ученицима да што више учествују у свакој фази часа усмјеравати ученике да самосталним користе различите изворе знања. ефикасност у
---	---	--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> Наслеђивање везано за пол Укрштање у сродству Генетичка условљеност понашања људи и менталних поремећаја <p>ЕВОЛУЦИЈА - ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ЕВОЛУЦИОНЕ БИОЛОГИЈЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> Абиогена еволуција и 	<ul style="list-style-type: none"> наведе последице радиоактивног зрачења; објасни оправданост примјене јонизирајућег зрачења у медицини наброји неке хемијске материје које ремете генетичку структуру организма а често се користе у пољопривреди, медицини, производњи хране и лијекова и у индустрији објасни утицај вируса на промјене генетичког материјала; наведе развојне процесе који стоје под генетичком контролом опише активност различитих група гена у процесу диференцијације ћелија; опише развиће полности разликује и објасни детерминацију пола код човјека и животиња објасни зашто је код човјека мушки пол хетерогаметан а женски хомогаметан дефинише партеногенезу дефинише антигене и објасни имунолошки механизам у заштити генетичке цјеловности врсте дефинише популацију у еколошком и генетичком смислу опише одржавање генетичке структуре препозна полиморфизам и повеже га са варијабилношћу на нивоу гена опише заступљеност различитих алела 	<p>формирање родословног стабла</p> <ul style="list-style-type: none"> скицира метацентричне, субметрацентричне и акроцентричне хромозоме који су присутни у кариотипу човјека примјеном Менделових правила приказати аутозомно-доминантно наслеђивање нормалних фенотипских особина и анормалија примјеном Менделових правила приказати аутозомно-рецесивно наслеђивање тешких обољења-ензимопатија примјеном Менделових правила приказати наслеђивање везано за X полни хромозом 	<p>недостатке у производњи генетички модификованих биљака</p> <ul style="list-style-type: none"> активно се служи информациони м технологијама у процесу учења прилагођава се на ванредне услове рада развија свијест о значају генетичког савјетовања иницира и учествује у организацију школских предавања, дебата, округлих столова, такмичења и сл. 	<p>остваривању образовно-васпитних задатака зависи од примјене одговарајућих облика и метода рада</p> <ul style="list-style-type: none"> у илустрацији нумеричких хромозомских мутација припремити слике шеме, паное, пдф презентације о Дауновом, Тарнеровом и Клинефелтер синдрому у настави Биологије посебно мјесто имају разговори, дискусије, илустративне методе, али и самосталан рад ученика.
---	--	--	---	--

<p>постанак првобитних организама</p> <ul style="list-style-type: none"> • Филогенетски развој живих бића • Еволуционе теорије и докази еволуције • Дарвинова теорија Еволуције • Поријекло човека 	<p>одређеног гена у популацији</p> <ul style="list-style-type: none"> • објасни зашто се популације једне врсте међусобно разликују (учесталост генских алела) • разликују факторе који мјењају генетичку равнотежу • наведе и објасни методе изучавања у хуманој генетици • разликује аутозомне и полне хромозоме у хуманом Кариотипу • разврста хумане хромозоме у седам група по њиховој морфологији и величини • наброји нормалне особине човека које се наслеђују доминатно и рецесивно • наведе неке болести које се наслеђују аутозомно-доминатно • наведе неке болести које се наслеђују аутозомно-рецесивно • уочи повезаност укрштања у сродству са појавом обољења која се наслеђују аутозомно-рецесивно • објасни инактивацију X полног хромозома -Барово тијело • објасни наслеђивање везано за X хромозом у процесу преношења болести хемофилије и далтонизма • објасни зашто су кћерке преносиоци далтонизма и хемофилије 		<ul style="list-style-type: none"> • сагледа значај познавања мутагених чинилаца средине • уочи значај постојања и придржавања законске регулативе о употреби супстанци које дјелују као мутагени чиниоци • промовише мјере заштите од микроорганизама као мутагених чинилаца • слиједи позитиван примјер понашања у ризичним 	<ul style="list-style-type: none"> • избор наставне метода треба ускладити са наставном јединицом, али и условима у којима се настава биологије изводи • посебан акценат наставник треба да стави на
--	--	--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • дефинише наслеђивање везано за Y хромозом • објасни утицај гена на интелигенцију, темперамент, таленте и сл. • објасни утицај гена на развој менталних поремећаја <ul style="list-style-type: none"> • опише фазе хемијске еволуције, појаву органских мономера и полимера, коацервата, до стварања прокариота и еукариота • опише филогенетски развој живих бића • дефинише теорије еволуције • објасни да се стечене собине не могу наследити • опише значај Ламаркове теорије за развој науке о еволуцији • објасни природну селекцију која се јавља унутар популације-борба за опстанак • дефинише и анализира Дарвинову теорију • наведе механизме еволуционих процеса • опише адаптивне вриједности организама у настајању животних форми организама • дефинише појам врста и објасни специјацију • објасни начин постанка врсте на принципу алопатричке специјације и на принципу географске специјације • дефинише палеонтологију • препозна значај фосила као доказа еволуције • објасни еволуцију човјека од Аустралопитекуса до данашњег савременог човјека 		<p>ситуацијама</p> <ul style="list-style-type: none"> • посвећује пажњу очувању и заштити сопственог здравља и здравља других • развија свијест о значају генетичког савјетовања у планирању потомства • развија критичко размишљање и доноси сопствене закључке • његује културу дијалога и поштује другачије мишљење саговорника 	<p>молекуларну основу различитих биолошких појава и процеса</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дарвинову теорију је могуће обрадити у облику дебате, гдје једна група ученика заступа теорију кроз навођење доказа (молекулских, цитолошких, морфо-анатомских, палеонтолошких) а друга их покушава оспорити
--	---	--	--	--

Интеграција				
Модул је могуће повезати с модулима и јединицама из анатомије и физиологије, хистологије и ембриологије, хемије и биохемије				
Извори				
Уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске, друга стручна и теоријска литература.				
Оцјењивање				
Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи.				